

INFORMATIEFICHE THUISVERPLEEGKUNDIGE

OPAT

(OUTPATIENT PARENTERAL ANTIMICROBIAL THERAPY)

Beste thuisverpleegkundige,

Sommige infecties vereisen langdurige parenterale therapie die, op basis van een aantal criteria, veilig kan worden verdergezet in de thuissetting (na opstart in het ziekenhuis). Dergelijke programma's worden in de literatuur beschreven als OPAT ("outpatient parenteral antimicrobial therapy").

Het voornaamste doel van het OPAT-programma is de patiënten toe te laten de behandeling op een veilige en doeltreffende manier te vervolledigen in hun eigen comfortabele thuisomgeving, zodat ze hun dagelijkse activiteiten zo snel mogelijk kunnen hervatten. Een aantal andere belangrijke voordelen van OPAT zijn onder meer te vinden op het vlak van kwaliteit van de zorg (bv. preventie nosocomiale infecties), kostenbesparingen (bv. kortere hospitalisatieduur) en optimalisatie van het gebruik van ziekenhuisbedden.

Met dit schrijven willen we u meedelen dat uw patiënt zijn parenterale antibioticatherapie wenst verder te zetten in de thuissetting. Graag uw medewerking en opvolging zodat de patiënt veilig en doeltreffend zijn therapie kan beëindigen.

Praktisch

Naast het OPAT-team is ook de huisarts een belangrijke transmurale partner. In kader van het ontslag van de patiënt heeft de behandelende arts van het ziekenhuis voorafgaand afgestemd met de huisarts. Dit in kader van veiligheid en de mogelijkheid tot opstart van OPAT bij de patiënt in de thuissituatie.

De geneesmiddelen worden door de patiënt afgehaald in de ziekenhuisapothek. De nodige voorschriften en attesten worden door de behandelende ziekenhuisarts voorzien en afgeleverd aan de patiënt. De materialen nodig voor toediening van de therapie en verzorging van de katheter worden meegeleverd vanuit de ziekenhuisapothek. De attesten en nodige afspraken werden in het ziekenhuis geregeld.

Bij vragen of problemen kan u steeds contact opnemen met de behandelende arts van het ziekenhuis of het OPAT-team.

Op de website van VITAZ kan u onder het luik OPAT verschillende informatiebrochures terugvinden. Deze brochures worden ook meegegeven met de patiënt.

In deze brochure vindt u meer informatie over de procedure van toediening bij OPAT-patiënten met verwijzing naar het specifieke materiaal dat door het VITAZ wordt voorzien. Indien bijkomende informatie nodig is, aarzel dan niet om ons te contacteren.

Werkwijze

1. Handhygiëne

- Bij zichtbare bevuilding: wassen met water en zeep vooraleer te ontsmetten met handalcohol
- Ontsmetten met handalcohol

2. Zorg dat al het noodzakelijke materiaal klaarligt

Dit materiaal wordt voorzien door het ziekenhuis bij opstart (ook reserve) en wordt wekelijks afgehaald in de ziekenhuisapothek door de patiënt na een controle raadpleging.

- Ontsmettingsmiddel (chloorhexidine 2%) éénmalig bij opstart
- Naaldloze connector (Q-syte) (wekelijks 1 stuk)
- Steriel wondset (wekelijks 1 stuk voor verbandzorg)
- Afhankelijk van type katheter: (wekelijks 1 stuk voor verbandzorg)
 - Statlock IV-ultra voor midline katheter
 - Statlock PICC PLUS voor PICC katheter
 - Huberpuntnaald bij poortkatheter

- Tegaderm IV verband (wekelijks 1 stuk)
- Posiflush (voorgevulde injectiespuit 10 ml NaCl 0,9%):
 - 2 Posiflush per toediening
- Clinell doekjes (3 per toediening)
- Medicatie + infuusoplossing en transfernaald per toediening
- Infuusleiding per toediening

3. Handen opnieuw ontsmetten met handalcohol

4. Maak de medicatie klaar om toe te dienen volgens de procedure (zie brochure specifiek per antibioticum)(clinell1)

5. Handen opnieuw ontsmetten met handalcohol

6. Ontsmet de naaldloze connector met een clinell-doekje (clinell 2) met een wrijvende beweging gedurende 15 sec en 15 sec droogtijd. Houd daarna dit doekje onder de connectie met de naaldloze connector en de voorgevulde spuit.

7. Controleer of er geen malfunctie is van de katheter

- Aspireer met een gevulde Posiflush tot er bloed verkregen wordt uit de katheter

Opmerking: De naaldloze connector niet verwijderen (enkel bij zichtbare bevuiling of beschadiging)

8. Spoel de katheter

- Spoel krachtig met Posiflush en sluit de katheter onder positieve druk af

9. Sluit het infuus met antibioticum aan en laat het lopen tot de infuuszak leeg is. Regel de snelheid volgens voorschrift.

- Blijf bij een kortlopend infuus bij de patiënt
- Bij een langlopend infuus, zorg dat de patiënt u kan contacteren bij problemen of wanneer het infuus bijna leeg is

10. Na het inlopen van het infuus

- Handen opnieuw ontsmetten met handalcohol
- Hang een nieuw infuuszakje (50ml) aan de infuusleiding om de resterende antibioticum aanwezig in de infuusleiding te laten doorlopen.
- Ontkoppel daarna de infuusleiding van de naaldloze connector (Infuusleidingen worden niet hergebruikt en zijn per toedieningsmoment voorzien).
- Ontsmet de naaldloze connector met een clinell-doekje (clinell 3) met een wrijvende beweging gedurende 15 sec en

15 sec droogtijd. Houd daarna dit doekje onder de connectie met de naaldloze connector en de voorgevulde spuit.

11. Spoel de katheter

- Spoel krachtig met Posiflush en sluit de katheter onder positieve druk af

12. Laat de naaldloze connector ter plaatse (enkel te vervangen indien zichtbare bevuiling of beschadiging).

13. Evalueer dagelijks de insteekplaats

Wekelijkse verbandzorg

Het katheterverband wordt wekelijks door de thuisverpleegkundige vervangen. Tijdens deze verbandzorg wordt ook de naaldloze connector verwisseld. Indien het verband los of bevuild is, wordt er sneller een verbandwissel gedaan. We voorzien hiervoor ook reservemateriaal in het opstartpakket.

Wat zijn mogelijke complicaties?

Kathetergerelateerde problemen:

- Insteekplaats
 - Roodheid
 - Pijn
 - Zwelling
 - Warmte
 - Lekkage/bloeding
- Moeilijke doorgankelijkheid
- Verstopte katheter
- Accidentele verwijdering of ontkoppeling van de katheter
- Extravasatie

Klinische problemen:

- Koorts/rillingen
- Medicamenteuze reacties
 - Huiduitslag
 - Ademhalingsproblemen

Complicaties zijn zeldzaam van aard.

Diagnose en aanpak van complicaties IV katheters.

In kader van vaststelling/diagnosestelling bij problemen vragen wij om ook in overleg te gaan met de huisarts om zo tot een correcte diagnose te komen zodat er correct gehandeld kan worden.

Bloedlekkage

Symptomen	Aanpak
Afscheiding bloed aan insteekplaats katheter	Aanleggen drukverband Bloedstelpend verband (type vb Surgicel®)

Lokale Infectie

Symptomen	Aanpak
Lokale inflammatie: Rubor / Tumor / Calor / Dolor Afscheiding etterig wondvocht	Teken de rode zone af. Lokale wondzorg: Verband met iso-betadeine gel of chloorhexidinepatch (vb. Tegaderm CHG®)

Kathetersepsis

Symptomen	Aanpak
Lokale inflammatie/ Afscheiding etterig wondvocht & sepsis OF Sepsis zonder andere focus	Opname ziekenhuis vereist! Stem af met verantwoordelijke arts-specialist (zo niet bereikbaar, spoedgevallen)

	Voor start empirische intraveneus AB therapie i.k.v. een kathetersepsis, nodige culturen afnemen (onmiddellijk na mekaar: 1 koppel hemoculturen perifeer, + 1 koppel via katheter). Noodzaak tot verwijderen katheter in overleg met arts-specialist. Indien advies: verwijder katheter, kweek kathetertip (distale 2-3 segment van de katheter) (zie laatste pagina)
--	---

Veneuze trombose

Symptomen	Aanpak
Oedeem van de arm Pijn Gedilateerde oppervlakkige armvenen Klinisch beeld van longembolie	Echoduplex ter bevestiging diagnose Uitbreiding trombose/longembolie voorkomen door: Antistolling met LMWH Symptoomcontrole: hoogstand lidmaat, compressie Goed functionerende katheter blijft ter plaatse

Kathetertiptrombose

Symptomen	Aanpak
Moeilijke injectie katheter Onmogelijke aspiratie katheter (Midline katheter aspiratie dikwijls niet mogelijk)	Contacteer OPAT- verpleegkundige en/of dienst spoedgevallen voor locken katheter met Taurolock Urokinase.

Kathetermalfunctie

Symptomen	Aanpak
Moeilijke injectie katheter Onmogelijke injectie katheter Onmogelijke aspiratie katheter (Midline katheter aspiratie dikwijls niet mogelijk)	Bij problemen contacteer OPAT-verpleegkundige of dienst spoedgevallen PAC: altijd herprikken Controle RX-thorax Driewegkraantechniek met NACI 0.9% > indien geen succes > Driewegkraan - techniek met Taurolock Urokinase (zie instructiefilm)

[Katheterzorg - instructiefilms Actosolv | UZ Leuven](https://www.uzleuven.be/nl/katheterzorg/katheterzorg-instructiefilms-actosolv)

<https://www.uzleuven.be/nl/katheterzorg/katheterzorg-instructiefilms-actosolv>

Extravasatie

Symptomen	Aanpak
Zwelling en pijn Roodheid en inflammatie Prikkelend/brandend of koud gevoel Mogelijks moeilijkere injectiemogelijkheid	Stop onmiddellijk de infusie Laat de katheter zitten Probeer zoveel mogelijk extravasaat te aspireren met een lege spuit via de katheter. Markeer met een watervaste stift of maak foto's van het gebied waar veranderingen van de huid zichtbaar zijn. Leg het aangedane lichaamsdeel hoog (effectief de eerste 24-48uur) Overleg met de ziekenhuis apotheker voor extravasatieprotocol per geneesmiddel (koude of warmte kompressen) Stem af met verantwoordelijke arts-specialist (zo niet bereikbaar, spoedgevallen) Daarna: PICC: vermoeden defect katheter. Verwijder katheter. MIDLINE: Verwijder katheter

	PAC: Verwijder huberpuntnaald Neem contact op met het OPAT-team.
--	--

Externe migratie van de katheter

Symptomen	Aanpak
De katheter zit verder uit het lichaam	Duw een uitgeschoven katheter nooit terug in het lichaam. Bij een goed werkende katheter mag de IV-therapie verder toegediend worden. Extra fixatie! Bij malfunctie: PICC: RX-thorax controle ter bevestiging van de kathetertippositie. Indien ok, goede fixatie van de katheter en continue therapie. Midline: verwijder katheter en neem contact op met OPAT-team.

Lekkage infusievloeistof

Symptomen	Aanpak
Lekkage van de infusievloeistof	Controle van alle aansluitingen. Vervangen naaldloze connector. Lekkage aan de insteekplaats: aanbrengen kompres. Informeer het OPAT-team bij persisterende problematiek.

Klinische complicaties

Symptomen	Aanpak
Koorts/Rillingen/Tekenen van allergische reactie/ Kortademigheid/ bewustzijnsverlies	Stuur patiënt binnen via de spoedgevallendienst

Bijwerkingen gerelateerd aan het geneesmiddel

Symptomen	Aanpak
Diarree Huiduitslag Misselijkheid/braken Trombocytose Gestegen leverenzymen Enz.	Zo ernstig, neem contact op met het OPAT-team

Neem direct contact op met het ziekenhuis in de volgende gevallen :

Spoedgevallendienst 24/24u

- Bij signalen van een ernstige allergische reactie en huiduitslag
- Rilkoorts

Huisarts/behandelende arts

- Bij hoge temperatuur of rillingen.
- Bij hoofdpijn, keelpijn, buikkrampen, aanhoudende diarree,...
- Bij vermoeden van bijwerkingen van het antibioticum

OPAT-team (tijdens de kantooruren)

- Bij vragen/onduidelijkheden over OPAT
- Onvoldoende materiaal
- Katheterproblemen zoals verstopping, mindere doorgankelijkheid, geen bloedreflux en migratie. Probeer in geen geval de katheter terug te schuiven. Fixeer in dit geval de katheter met een extra stuk pleister op uw arm.

Contactgegevens:

U kan ons contacteren via volgende nummers:

OPAT-team

- 03/760.72.05
- Beschikbaar 8:00 - 16:00 uur
- opat@vitaz.be

Ziekenhuisapothek

- 03/760.21.22 – toets 2
- Beschikbaar 8:00 – 17:30 uur
- apothek@vitaz.be

Spoedgevallendienst: 03/760.60.00

Deze algemene folder wordt aangevuld met de folders die per type antibiotica worden meegegeven.